

ISSN 2991-1168
travanj / 2025

PLJESAK DLAN-OM

broj.

ISSN 2991-1168

Broj 23 / travanj 2025

UREDNIŠTVO

Izdavač: Udruga "Kazalište, audiovizualne
umjetnosti i kultura Gluhih - DLAN"

Glavni urednik: Angel Naumovski

Odgovorni urednik: Angel Naumovski

Urednici: Lino Ujčić i Angel Naumovski

Dizajn i priprema za tisak: Lino Ujčić

Fotografije: foto arhiv Dlan

Dizajn na naslovnici: Lino Ujčić

Tisak: Tiskara Ban

Adresa: Korčulanska 10, 10000 Zagreb

E-mail: udruga.dlan.zagreb@gmail.com

Web stranica: www.dlan.hr

IBAN: HR 9524020061100074154

OIB: 51629434968

Matični broj: 1608037

Časopis izlazi uz financijsku podršku:

SADRŽAJ

RIJEČ UREDNIKA

3 str.

DOGAĐANJA

Udruga "DLAN" na razmjeni
iskustva i znanja sa Udrugom
"ANEPL"

4 str.

KULTURA

Najpopularnije japanske geste

7 str.

ZANIMLJIVOSTI IZ POVIJESTI

Znakovni jezik, gluhoća i
isključenost u renesansnoj
Engleskoj

11 str.

ZNAKOVNI JEZIK

Različiti znakovni jezici u svijetu-
Znak: ISTINA

16 str.

ZANIMLJIVOSTI IZ POVIJESTI

12. Konferencija DHI-a
"Gluha mladež u povijesti"

18 str.

Poštovani i dragi čitatelji i pratitelji programa i projekata u Udruzi “DLAN” te ljubitelji i pristaše kulture i umjetnosti Gluhih,

evo nas u travnju!

Zahvaljujući Festivalu “Clin D Oeil” i konferencijskom odboru, koji je prihvatio sažetak o prezentaciji rada i djelovanja drage nam Udruge “DLAN” prošle godine u Reimsu, neka dobra duša nas je pozvala da dođemo i u Brno.

Organizacija ANEPL iz Brna nas je lijepo primila, ugostila i omogućila sve za uspješno predavanje i radionicu. O tome na 4. stranici. Lijepo je da netko izvana, odnosno izvan naših granica, prepoznaje naš potencijal i kapacitet te rezultate i ugled drage nam Udruge “DLAN”... za razliku od naše braće i sestara u dragoj nam Lijepoj.

U prošlim brojevima ste vidjeli različite geste, simbolike ili slično, a koje nemaju veze za znakovnim jezicima. Lijepo je znati i vidjeti da i ostali organi mogu biti korisni za komunikaciju (osim nepca, jezika i grla). Uživajte u Japanezima. I, vidite, bez povijesti nema nikakvih spoznaja, saznanja i otkrića da se i prije njegovalo i istraživalo te radilo na unapređenju jezika, usprkos diskriminaciji i degradaciji posebnih ljudi... informirajte se na desetoj stranici!

I naravno, doza humora na stripovski način te mala školica znakovnih jezika - prikaz svih znakova iz svijeta za pojam - ISTINA. Da, istina je da je znakovni jezik SVJETLO jezik, htio bih reći MRAK jezik, ali u mraku se nemre znakovati jer je jezik vizualan.

Lijep pozdrav do svibnja i skorašnjih vrućina.

Vaš Angel

Udruga “DLAN” na razmjeni iskustva i znanja sa Udrugom “ANEPL”

S ponosom i veseljem objavljujemo informaciju da je naš DLAN-ovac Angel Naumovski bio pozvan da održi predavanje o radu Udruge "DLAN" i održi radionicu "Signionary - movementionary" polaznicima odnosno članovima Udruge "ANEPL" 8. ožujka ove godine u Brnu.

Kako je došlo do suradnje? Gospođa Iva Hay (voditeljica Udruge "ANEPL") je bila na predavanju o promociji kulture i umjetnosti Gluhih Hrvatske koju je vodio Angel Naumovski u Reimsu na Festivalu "Clin D Oeil" prošle godine i iskoristila je priliku da pozove našu Udrugu "DLAN" da i to

učini u Brnu.

Udruga "ANEPL" - puno ime je Asociace neslyšících pedagogů a neslyšících lektorů českého znakového jazyka (Udruga gluhih učitelja i gluhih predavača češkog znakovnog jezika). ANEPL, prije je prvo ime udruge bilo "ANLU" (Udruga gluhih predavača i učitelja), je osnovan 2016. godine. Godinu dana kasnije mijenja staro ime udruge u novo ime u kojem danas djeluje. "ANEPL" podržava obrazovanje koje vode

gluhi edukatori koji podučavaju češki znakovni jezik (ČZJ) diljem Češke.

S vremenom su se razvili u važnu platformu za profesionalni razvoj i razmjenu iskustava među gluhim edukatorima i predavačima ČZJ-a. Svake godine organiziraju nacionalni sastanak gluhih stručnjaka – specijalnih pedagoga, asistenata u nastavi, učitelja, nastavnika češkog jezika i lingvista znakovnog jezika.

Navedeni sastanci postali su ključno mjesto za razmjenu najboljih praksi i razvoj profesionalnih vještina.

Tijekom pandemije COVID-19, odgovorili smo na povećanu potražnju za međunarodnim doprinosom nizom online predavanja. Predstavilo se više od 15 gluhih stručnjaka iz cijelog svijeta.

Ova predavanja, održana na međunarodnom znakovnom jeziku s prevođenjem na ČZJ, obogatila su našu praksu i postala stalni dio našeg programa.

U 2024. godini su završili transformaciju iz neformalne mreže u formalno registriranu organizaciju. Ovaj korak je omogućio izgradnju dubljih međunarodnih partnerstava i aktivan doprinos razvoju obrazovanja gluhih i poučavanja znakovnog jezika u globalnom kontekstu. Njihov cilj je predstaviti rad udruge na međunarodnoj razini, razmjenu iskustava i izgradnju partnerstva sa stručnjacima i institucijama u području obrazovanja gluhih osoba i poučavanja znakovnog jezika. Nastoje razmjenjivati inspirativne prakse, poticati dugoročnu suradnju i promovirati visokokvalitetno obrazovanje vođeno gluhim osobama.

Angel Naumovski

Najpopularnije japanske GESTE!

Ovdje je slikovni vodič za najčešće korištene geste u Japanu, zajedno s njihovim značenjima!

1. Ja/ja

U Japanu se ovo značenje prenosi stavljanjem kažiprsta na nos. Ova-ko se ljudi označavaju ili pitaju "Ja?" Obično ljudi također kažu "Watashi ?" (わたし) što znači "Ja?"

2. Dođi ovamo

Da biste nekome dali znak da vam priđe, podignite ruku s prstima prema dolje i dajte im znak da priđu! To se može učiniti jednom ili objema rukama. Obično Japanci također kažu "kochi kitte!" (こっちきて) što znači "dođi ovamo" ili "maco, maco" (きて! きて! što znači "Dođi! Dođi!")

3. *Molim te*

Da biste napravili gestu za "molim", spojite ruke s prstima prema gore kao da se molite. Ova se gesta koristi kada se nešto traži ili postavlja zahtjev. Japanski za "molim" je "onigai" (おねがい). To je vrlo pristojna gesta!

4. *Novac*

Riječ za novac na japanskom je okane (おかね). Japanska gesta za novac je krug napravljen palcem i kažiprstom, s ispruženim prstima ravno. Podrijetlo ove geste nije poznato, ali izgleda pomalo kao novčić i neke novčanice!

5. *Ne/Pogrešno*

Kada Japanci koriste svoje ruke da naprave veliki X preko prsa, to je gesta za pogrešan ili nedopušten. Japanska riječ za ovu gestu je "dame" (だめ), što znači "ne" ili "nije dopušteno". Ako odgovarate na pitanje i odgovor je pogrešan, ova se gesta također može koristiti, zajedno s riječju "batsu" (ばつ), što znači "netočno" ili "lažno".

6. Ljut

Ako vas ova gesta podsjeća na demo-na, onda je tako! U Japanu se ova gesta obično koristi za izražavanje kada je netko ljut (okotteiru , おこっている) ili razdražen (ira ira suru , イライラする). Trebao bi nalikovati rogovima ma-log ljutog Onija (おに), koji je demon!

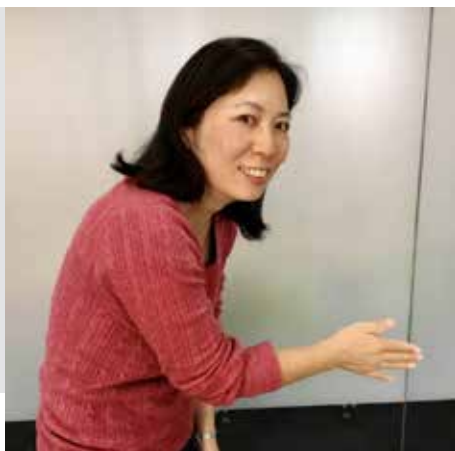

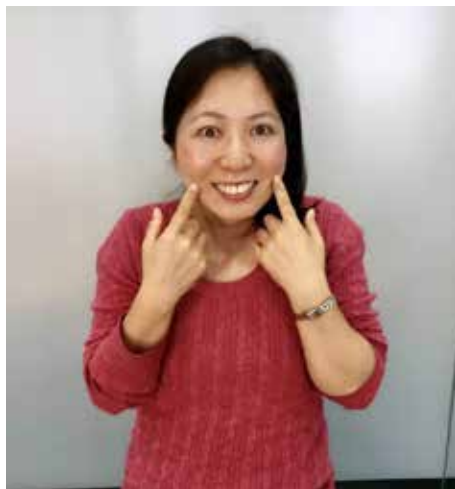
7. Ne znam

Da biste napravili gestu za "ne znam" ili wakarimasen (わかりません) na japanskom, nagnite glavu kao da razmišljate i podignite stisnutu šaku do brade. Mnoge zapadne zemlje sliježući ramenima pokazuju da u nešto nisu sigurne, ali ne baš u Japanu! Gest na slici ispod ono je što Japanci koriste kako bi poručili da ne znaju.

8. Ispričajte me/ Coming Through

Kada prolaze kroz gomilu ili pokušavaju proći pored nekoga tko im se nalazi na putu, Japanci će spustiti glavu i učiniti ovu gestu kako bi pokazali da prolaze. Riječ za "Oprostite!" na japanskom je "sumimasen !" (すみません), što se gotovo uvijek izgovara kada se radi ova gesta.

9. Slatko

Japanska riječ za "slatko" jedna je od najčešće korištenih riječi u cijelom jeziku: "kawaii" (かわいい) je japanska riječ koja se koristi za opisivanje svega što je slatko. Sasvim je prirodno da postoji gesta koja ide uz ovu popularnu riječ! Da biste napravili gestu za "slatko", pokažite prstima na rupice na obrazima i nasmiješite se. Također je uobičajeno da mlađe djevojke rade ovu gestu dok napuhuju obraze na simpatičan način.

10. Dečko/djevojka

Ovo je vrlo japanska gesta! Riječ koibito (こいびと) na japanskom se doslovno prevodi kao "osoba ljubavi" na engleskom, a odnosi se na nečiji ljubavnika, dečka ili djevojku. Kad Japanci olako govore o dečku ili djevojci, često ispruže svoj mali prst i pokažu na njega. Ova gesta ukazuje na ljubavnika ili drugu osobu!

11. Bok / doviđenja

Ova se gesta uobičajeno koristi u mnogim zemljama. Japanci često entuzijastično mašu s dvije ruke kako bi prenijeli pozdrav ili zbogom, osobito s bliskim prijateljima ili obitelji. Kada se koristiti kao pozdrav, Japanci ovu gestu često spajaju s hisashiburi (ひさしぶり!!), što znači "dugo se nismo vidjeli!" A kad se opraštaju, umjesto da koriste formalni sayonara (さようなら), mnogo je uobičajenije da ljudi samo kažu "bye bye"!

*

Znakovni jezik, gluhoća i isključenost u renesansnoj Engleskoj

Dr. Rosamund Oates je izvanredna profesorica rane novovjekovne povijesti na Sveučilištu Manchester Metropolitan, Ujedinjeno Kraljevstvo. Stručna je za ranu modernu kulturu, a nedavno joj je dodijeljena stipendija Leverhulme za rad na projektu "Tihe povijesti: gluhoća i gubitak sluha u ranoj modernoj Engleskoj." Ona vodi interdisciplinarni istraživački klaster, "Kulture invaliditeta." Nedavne publikacije uključuju: "Govor rukama: ranomoderno propovijedanje i znakovni jezici za gluhe," *Prošlost i sadašnjost* (2022.).

Na prvi pogled čini se da su prelingvalno gluhe osobe (koje su suvremenici nazivali "gluhonijemi") u renesansnoj Europi bile osuđene na isključivanje i marginalizaciju. U Engleskoj u sedamnaestom stoljeću, jedan je odvjetnik to formulirao ovako: prelingvalno gluhe osobe su se "u društvu smatrale zatvorenicama, a oni koji žele govor, smatraju se malo boljim od nijemih životinja". Kao što je Elizabeth Bearden napisala u svojoj veličanstvenoj studiji *Monstruozne vrste*, "jezična sposobnost bila je mjerilo za osobnost" u većem dijelu zapadne Europe.¹

Istraživanje gluhoće u renesansnoj Engleskoj, međutim, je nijansiraniji pristup govoru i gluhoći nego što se često prikazuje u suvremenim pravnim i književnim izvorima. Postojala je pravna tradicija u cijeloj renesansnoj Europi da budući da prelingvalno gluhe osobe nisu mogle niti čuti niti govoriti, nisu mogle razumjeti svijet oko sebe i stoga bi ih zakonski tre-

balo tretirati kao "djecu". To je značilo da nisu mogli praviti oporuke, vjenčati se ili odgovarati pred sudom. Međutim, unatoč tim ograničenjima, stvarnost je bila sasvim drugačija u Engleskoj u doba Tudora i Stuarta: prelingvalno gluhi muškarci i žene vjenčavali su se, sastavljali oporuke, nasljeđivali imovinu, podizali obitelji i zadržavali poslove. Često su bili toliko integrirani u svoje lokalne zajednice da se njihova gluhoća ili gubitak sluha rijetko – ako se uopće – spominje. Umjesto toga, ti muškarci, žene, njihove obitelji i prijatelji - i oni koji čuju i gluhi - komunicirali su pomoću ručnih znakova, koji su se smatrali legalnim i elokventnim oblikom govora.

U renesansi su predjezično gluhe osobe — koje su suvremenici nazivali “gluhi i nijemi” — često prikazivani kao pravno nesposobni, oslanjajući se na medicinske i anatomske tekstove. Bilo je to dugo uvriježeno uvjerenje, koje se proteže sve do stare Grčke: Aristotel je, na primjer, tvrdio da su gluhi ljudi manje pametni od slijepih, budući da je sluh glavno osjetilo učenja. Drugi renesansni autori tvrdili su da je govor preduvjet za apstraktno mišljenje. Tvrdili su da gluhe osobe ne mogu razumjeti svijet oko sebe i stoga se ne mogu smatrati odgovornima za svoje postupke (slično kao djevojke ili netko tko se smatra "ludim").

U priručniku za suce iz sedamnaestog stoljeća, pravni učenjak Michael Dalton savjetovao je suce da ako “čovjek rođen gluh i nijem ubije drugoga, to nije zločin, jer on ne može znati je li učinio zlo ili nije.”² Ovo razmišljanje je stoga imalo posljedice za gluhe osobe: predjezično gluhim osobama je navodno

zabranjeno vjenčanje (nisu mogli usmeno izraziti pristanak) i primanje sakramenata u Crkvi (nisu mogli govorom izraziti svoje razumijevanje vjere). Budući da se vjerovalo da gluhe osobe ne mogu razumjeti ni izraziti razumijevanje, onemogućavano im je i sastavljanje oporuka.

Međutim, stvarnost za mnoge prelingvalno gluhe osobe bila je vrlo drugačija. Isključujuća shvaćanja gluhoće, govora i razuma dovedena su u pitanje od strane niza pravnih, medicinskih i teoloških pisaca. U isto vrijeme kada je Michael Dalton pisao, engleski anatom, Helikiah Crooke, tvrdio je da je "priroda oboruzala čovjeka, iako je bio gluh, razumom i razumijevanjem za izume.”³ Tijekom tog razdoblja, protestantski i katolički propovjednici počeli su tvrditi daje Bog spasio gluhe ljude, čak i ako nisu mogli čuti službu ili propovijed.

Kao što je Martin Luther zaključio 1519. godine, "ako propovijedanje ne ulijeva duh, onda onaj tko čuje, ne razlikuje se nimalo od onoga tko je gluh." A kroz šesnaesto i sedamnaesto stoljeće, crkve u Engleskoj, Irskoj, Novoj Engleskoj i diljem Europe napravile su prilagodbe kako bi omogućile gluhim osobama da sudjeluju u njihovim službama.⁴

To je priznanje postignuto kada su suvremenici shvatili da se gluhe osobe mogu izražavati i time pokazati svoje razumijevanje svijeta. Ponekad je to bilo putem vokalnog govora, ali sve češće korištenjem ručnih znakova. U Engleskoj u šesnaestom stoljeću, protestantski propovjednici tvrdili su da su znakovni jezici rječitiji od glasovnog govora, omogućujući ljudima da izraze božanske misterije koje se ne mogu opisati pukim riječima.

Magnus Hundt, Antropologium de hominis dignitate (Leipzig, 1501.). Wellcome Institute, UK Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Možda, stoga, nije iznenađujuće da je Engleska crkva bila ta koja je prednjačila u zakonskom priznavanju ručnih znakova kao valjanog oblika govora. Bračne ceremonije bile su mjesto sudara duhovnog i svjetovnog: to je bio pravni ugovor, a u Engleskoj prije građanskog rata gotovo su se svi brakovi sklapali u Crkvi Engleske. Najpoznatiji brak na znakovnom jeziku sklopljen je u elizabetanskom Leicesteru. Lokalni biskup, biskupov pravni savjetnik i gradonačelnik Leicesteru zamoljeni su da prosude može li prelingvalno gluhi muškarac, Thomas Tilsey, zakonski pristati na vjenčanj

Nakon konzultacija s Tilseynim susjedima i lokalnim župljanima, dogovoreno je da se Tilsey može vjenčati s Ursulom Russel koristeći znakovni jezik koji su crkveni upravitelji opširno snimili. To su napisali

„za izražavanje svog uma, umjesto riječi, ma, po vlastitoj volji, [Thomas] je upotrijebio ove znakove: prvo ju je [Ursulu] zagrlio svojim rukama, i uzeo je za ruku, stavio joj prsten na prst i položio svoju ruku na svoje srce, a zatim na njezino srce, i podigao svoje ruke prema nebu, i

kako bi pokazao da nastavlja živjeti s njom do kraja svog života, učinio je to tako što zatvarajući oči rukama i kopajući zemlju nogom, te povlačeći kao da će zazvoniti, s raznim drugim znakovima odobrenim.”

Župni registar St Martin's Leicester, DE 1564/5 © Record Office za Leicestershire, Leicester i Rutland.

I iako je brak Thomasa Tilseyja bio neobičan, nije bio jedinstven. Kroz šesnaesto i sedamnaesto stoljeće, gluhi muškarci i žene vjenčavali su se u Engleskoj crkvi. Često, iako ne uvijek, dobivali su posebna ovlaštenja od mjesnog biskupa. Godine 1618., gluhi muškarac Thomas Speller oženio je Saru Earl u središtu Londona, a crkveni upravitelji su primijetili da "nikada prije nismo imali slično." Godine 1631. još jedan prelingvalno gluhi čovjek, George Blunt iz Bridgewatera u Somersetu, dobio je dozvolu da oženi udovicu, Christobel Cox.

Nekoliko godina kasnije, dva brata koji su bili gluhi, Edward i William Gostwick, oženili su se, a Edward je oženio Mary Lytton, "damu iz velike i razborite obitelji".

Župni zapisi St Botolph's Aldersgate 1558-1625, © London Metropolitan Archives UK

Svi ti brakovi sklopljeni su uz pomoć ručnih znakova, odražavajući rastuće uvjerenje da je znakovni jezik legitiman (i elokventan) oblik komunikacije. Do 1624. godine - samo nekoliko godina nakon što je Michael Dalton rekao JP-u da se s prelingvalno gluhim osobama treba postupati kao s djecom - ručni znakovi prihvaćeni su kao pravno valjani oblik govora.

Vodeći odvjetnik Engleske crkve, Henry Swinburne, savjetovao je svećenstvo da "ono što se ne može izraziti riječima može biti objavljeno znakovima", i prema tome, "oni koji su nijemi i ne mogu govoriti, mogu zakonito sklopiti brak znakovima, a brak je zakonit i vrijedi ne samo pred Bogom, nego i pred Crkvom.⁷ Dopuštajući prelingvalno gluhim osobama da koriste znakovni jezik u formalnim situacijama, svećenici su promicali uvjerenje da su gluhe osobe sposobne racionalno razmišljati. I, kako je postalo jasno da glasovni govor nije preduvjet za racionalno mišljenje, suvremenici su shvatili da

prelingvalno gluhe osobe imaju ista prava i potrebe kao i osobe koje čuju. Stoga su brakovi gluhih bili važan korak na putu integracije gluhih muškaraca i žena.

To ne znači da je razdoblje renesanse bilo zlatno doba za gluhe muškarce i žene. No, ovo istraživanje sugerira da bismo trebali usvojiti nijansiranije čitanje književnih i pravnih tekstova koji promiču potpuno isključivanje prelingvalno gluhih osoba. Umjesto toga, kao što ovo istraživanje pokazuje, ti isti ljudi bili su dio svojih zajednica, često koristeći svoj prirodni jezik, znakove, kako bi izrazili svoja uvjerenja, nade i strahove te potvrdili svoju pravnu i duhovnu osobnost.

*

Priradio: Lino Ujčić

Različiti znakovni jezici u svijetu - znak:
ISTINA

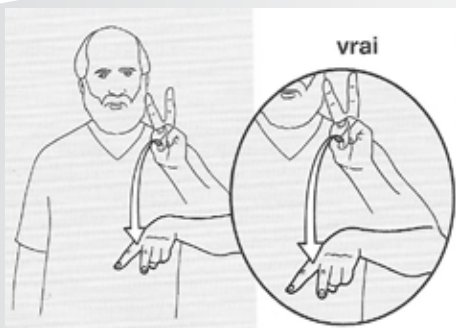
PAKISTAN

JAPAN

MAĐARSKA

FRANCUSKA

ENGLESKA
VELIKA BRITANIJA

KOREJA

USA

HONG KONG

ŠPANJOLSKA

Međunarodna udruga gluhih u povijesti (DHI) organizirat će konferenciju od 6. do 10. kolovoza 2025. u Ghentu u Belgiji.

Tema je „Gluha mladež u povijesti“.

DHI okuplja znanstvenike povijesti gluhih, entuzijaste i članove zajednice znakovnog jezika iz cijelog svijeta. Organizacija je osnovana 1991. godine i svake tri godine organizira međunarodne konferencije. Konferencije nude jedinstvenu priliku za istraživanje značajnih tema u povijesti gluhih, njezinom istraživanju i očuvanju. Također su izvrsna prilika za umrežavanje s ljudima iz tog područja.

Ovim putem sa ponosom i zadovoljstvom želimo prenijeti informaciju da je sažetak o temi "Mladi oštećena sluha prije rata" kojeg su pripremili Lino Ujčić i Angel Naumovski prihvaćen od strane Znanstvenog odbora 12. konferencije "DHI".

Tijekom događaja možete pratiti razne programe s predavanjima, radionicama i panel raspravama koji se fokusiraju na ulogu i iskustva gluhe mladeži kroz povijest.

Događaj je jedinstvena suradnja između Deaf History International i Deaf Flanders.

Pratite web stranicu događaja i društvene mreže za više informacija!

A u kolovozu se vidimo i čitajte o tome!

www.dhi2025.com

12th DEAF HISTORY INTERNATIONAL
DEAF YOUTH IN HISTORY
CONFERENCE AND EXHIBITIONS
06/08/2025 – 10/08/2025

Ghent
Belgium

Organized by Doof Vlaanderen
Location: UFO Building, Ghent University
www.deafhistoryinternational.com

